

การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา  
กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1

SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF  
SĀRĀṆĪYADHAMMA 6 BY SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE  
CHIANGKLOM EDUCATION QUALITY GROUP UNDER THE  
LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1



<sup>1</sup>เสกสรร บุปผาकरण, <sup>2</sup>ประสงค ทัสรินทร์ และ <sup>3</sup>พระครูปริยัติคุณรังสี (ลิขิต คำหงษา)

<sup>1</sup>Saksun Buppakan, <sup>2</sup>Prasong Hassarin  
and <sup>3</sup>Phrakhru Pariyattikhunrangsi (Likhit Khamhongsa)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย  
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

<sup>1</sup>saksun253213@gmail.com

**Received:** June 25, 2024; **Revised:** November 8, 2024; **Accepted:** December 28, 2024

### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร

<sup>1</sup> นิสิต, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

<sup>3</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านงานบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ 2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาทกยกรรม การบริหารสถานศึกษาตามหลักทฤษฎีสัมมัญญตา การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตามโนกรรม การบริหารสถานศึกษาตามหลักศีลสัมมัญญตา การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาธาณโภคี และ การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาวจกรรม ตามลำดับ

**คำสำคัญ :** การบริหารสถานศึกษา; หลักสาราณียธรรม 6

## Abstract

This research aimed to: 1) To study the current state of school administration by school administrators. 2) To study the administration of schools according to the principles of *Sārāṇīyadhamma* 6 by school administrators and 3) To propose guidelines for school administration according to the principles of *Sārāṇīyadhamma* 6 by school administrators in the Chiangklom Education Quality Group under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1. The research results were as follows: 1. The overall state of school administration by school administrators in the Chiangklom Education Quality Group under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1 is at the highest level. When considering individual aspects, it was found that three aspects are at the highest level, while personnel management is at a high level. The ranking from highest to lowest is as follows: academic administration, general administration, budget administration, and personnel administration. 2. The administration of schools according to the principles of *Sārāṇīyadhamma* 6 by school administrators in the Chiangklom Education Quality Group under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1 is generally at a high level. The average ratings, ranked from highest to lowest, are as follows: administration based on physical acts of kindness (*mettā-kāyakamma*), administration based on consensus in views (*ditṭhi-sāmaññatā*), administration based

on mental acts of kindness (*mettā-mano-kamma*), administration based on moral conduct (*sīla-sāmaññatā*), administration based on communal sharing (*sādhāraṇa-bhogī*), and administration based on verbal acts of kindness (*mettā-vācī-kamma*), respectively.

**Keywords :** Educational institution administration; *Sārāṇīyadhamma* 6

## บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ล้วนมีพื้นฐานจากการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน โดยทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรหลักที่นำความรู้และความสามารถจากการศึกษามาใช้ในการพัฒนาประเทศ (บุญศรีไพรัตน์, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ขึ้น เพื่อกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ มุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำกับดูแลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในประเทศไทย มีทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ตรวจสอบ ส่งเสริม เสนอแนะช่วยเหลือ โรงเรียนในสังกัดไปในทิศทางที่กฎหมายกำหนด โดยให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ในการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากการสรุปรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าบริบทของโรงเรียนในสังกัดมีความแตกต่างกัน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป โดยเฉพาะความแตกต่างทางด้านจำนวนบุคลากร และการสนับสนุนจากภายนอก แต่ก็มีสถานศึกษาบางแห่งที่สามารถบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ที่พึงประสงค์ภายใต้ข้อจำกัดจากบริบทที่แตกต่างเหล่านี้ และก็มีสถานศึกษาบางแห่งที่บริบทเพียบพร้อมทุกๆด้าน แต่การบริหารสถานศึกษาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่พึงประสงค์เท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีหลักการ แนวคิด ทักษะที่ต่างกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2565) ด้วยเหตุผลที่ว่าสถานศึกษามี

ความสำคัญทางการศึกษาส่วนที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นหน่วยงานที่ให้บริการการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนโดยตรง และจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ภารกิจในการบริหารจัดการศึกษาตามสาระในหมวด 4 หมวด 5 และหมวด 6 ซึ่งว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา การบริหารการจัดการศึกษา และมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา ภาระงาน การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่สถานศึกษา ทำให้สถานศึกษา กลายเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหาร และการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูป การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545) สถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และกุญแจสำคัญที่ไปสู่ การเป็นสถานศึกษาที่ดี และมีคุณภาพนั้นต้องมาจากคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา (Sergiovanni, 1993) สถานศึกษาเป็นองค์กรชนิดหนึ่งของสังคม เป็นสิ่งที่สังคมสร้างหรือ กำหนดให้มีขึ้น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของสังคมในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ สถานศึกษามีบทบาทโดยตรงในด้านการพัฒนามนุษย์คือมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาให้เยาวชน หรือพัฒนาคนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาใน ฐานะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุ ตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบ สามารถ นำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูงสุด และเกิดผลสำเร็จของ องค์กร การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึง จะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน

จากหลักเหตุผลที่กล่าวข้างต้น พบว่า การครองคน หรือบริหารคนให้เกิดความสามัคคี ย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายความสำเร็จนั้น ต้องนำหลักสราณีย ธรรม 6 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารคนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ให้เกิดความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะ ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพ การศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อศึกษาสภาพ การบริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสราณียธรรม 6 และเพื่อเสนอ แนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพ การศึกษาเชิงกลมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็น การวิจัยเชิงผสมผสาน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวนทั้งหมด 148 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร นักวิชาการ และพระสงฆ์ จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 รูป/คน

### 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเนื้อหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

## ผลการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและทำการสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม

ที่	การบริหารงานสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การบริหารงานวิชาการ	4.75	0.33	มากที่สุด	1
2	การบริหารงานงบประมาณ	4.48	0.47	มากที่สุด	3
3	การบริหารงานบุคคล	4.44	0.52	มาก	4
4	การบริหารงานทั่วไป	4.55	0.49	มากที่สุด	2
รวม		4.64	4.53	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ตลอดจนตำแหน่งอื่น ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยมีภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และมีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านงานบริหารงานวิชาการ ( $\bar{X} = 4.75$ , S.D. = 0.33) ด้านบริหารงานทั่วไป ( $\bar{X} = 4.55$ , S.D. = 0.49) ด้านบริหารงานงบประมาณ ( $\bar{X} = 4.48$ , S.D. = 0.47) และ ด้านบริหารงานบุคคล ( $\bar{X} = 4.44$ , S.D. = 0.52) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสภารณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม

ที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักสภารณียธรรม 6	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตากายกรรม	4.75	0.33	มากที่สุด	1
2	การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาวจีกรรม	4.43	0.49	มาก	6
3	การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตามโนกรรม	4.48	0.47	มาก	3
4	การบริหารสถานศึกษาตามหลักสภารณโยคี	4.44	0.52	มาก	5
5	การบริหารสถานศึกษาตามหลักศีลสามัญญตา	4.45	0.49	มาก	4
6	การบริหารสถานศึกษาตามหลักทิวฐิสามัญญตา	4.60	0.30	มากที่สุด	2
เฉลี่ยรวม		4.53	0.33	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ตลอดจนตำแหน่งอื่นๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสภารณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตากายกรรม ( $\bar{X} = 4.75$ , S.D. = 0.33) การบริหารสถานศึกษาตามหลักทิวฐิสามัญญตา ( $\bar{X} = 4.60$ , S.D. = 0.30) การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตามโนกรรม ( $\bar{X} = 4.48$ , S.D. = 0.47) การบริหารสถานศึกษาตามหลักศีลสามัญญตา ( $\bar{X} = 4.45$ , S.D. = 0.49) การบริหารสถานศึกษาตามหลักสภารณโยคี ( $\bar{X} = 4.44$ , S.D. = 0.52) การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาวจีกรรม ( $\bar{X} = 4.43$ , S.D. = 0.49) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสภารณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในงานทั้ง 4 ด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตากายกรรม ผู้บริหารต้องยิ้มไหว้ทักทายตามวิยวุฒิในโอกาสที่เหมาะสม เคารพผู้อาวุโสกว่า ทักทายรับไหว้ผู้อ่อนอาวุโสกว่า จัดกิจกรรมส่งเสริมการให้เกียรติกัน ให้ความเสมอภาค เท่าเทียมกัน แสดงออกอย่างสุภาพกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียน 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาวจีกรรม ผู้บริหารต้องให้คำชื่นชมให้กำลังใจ พุดจาสุภาพแก่บุคลากรในการทำงาน ในองค์กร เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ และเป็นแบบอย่างด้านการพูดให้แก่บุคลากรในองค์กร รักษาคำพูด การพูดอย่างมีจิตสำนึก เกิดประโยชน์

สุขร่วมกันของบุคลากร 3) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาตามโนกรรม ผู้บริหารตั้งจิตมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งความรู้และวัตถุสิ่งของ อำนวยความสะดวกช่วยเหลืองานอย่างเต็มที่ ให้ความสำคัญรู้ความสามารถ คิดถึงส่วนรวม พร้อมทั้งเป็นแบบอย่าง ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม มุ่งให้ครูและบุคลากร เห็นความสำเร็จร่วมกัน 4) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาธารณโภคี ผู้บริหารต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมกำลังใจ รางวัล มอบสิ่งของที่ควรที่เหมาะสมกับโอกาสต่างๆ รับฟังความคิดเห็น เคารพการตัดสินใจซึ่งกันและกัน แบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้มาโดยสุจริตอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้บุคลากรให้รู้จักแบ่งปันต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ แสวงหาทุน และแบ่งปันทุนการศึกษา ให้กับนักเรียนที่เหมาะสม 5) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัสตัมัญญา ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนการรักษาระเบียบวินัยต่างๆ ของวิชาชีพข้าราชการครู ให้คำแนะนำและชื่นชมกับบุคลากรที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ บริหารด้วยความเสมอภาค สร้างข้อตกลงร่วมกันที่ทุกคนยอมรับปฏิบัติร่วมกันเป็นวัฒนธรรมองค์กร มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยข้อวัตร ข้อปฏิบัติ และ 6) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักทัญญูสามัญญา ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองแบบไม่มีการกีดกันทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสอย่างเสมอภาค เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมให้บุคลากรมีแนวคิดที่ดี มุ่งสู่เป้าหมาย วิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

## อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน มีการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านงานบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล

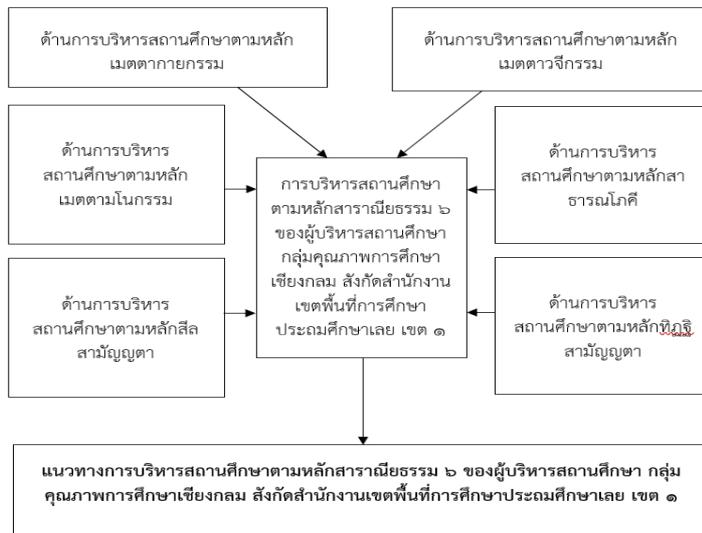
2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาตามโนกรรม การบริหารสถานศึกษาตามหลักทัญญูสามัญญา การบริหาร

สถานศึกษาตามหลักเมตตามโนกรรม การบริหารสถานศึกษาตามหลักศีลสามัญญตา การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาธารณโภคี การบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาวจีกรรม ตามลำดับ สอดคล้องกับพระมหากษัตราธิราชวรมหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในงานทั้ง 6 ด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาทกกรรม: ผู้บริหารควรยึดและหักททายตามวัยวุฒิในโอกาสที่เหมาะสม เคารพผู้อาวุโส ทักททายรับไหว้ผู้อ่อนอาวุโส จัดกิจกรรมส่งเสริมการให้เกียรติกัน ให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน แสดงออกอย่างสุภาพกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และนักเรียน 2) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตาวจีกรรม: ผู้บริหารควรให้คำชื่นชมและกำลังใจ พุดจาสุภาพกับบุคลากรในองค์กร เสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ และเป็นแบบอย่างด้านการพุด รักษาคำพุด พุดอย่างมีจิตสำนึก เพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของบุคลากร 3) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเมตตามโนกรรม: ผู้บริหารควรมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งความรู้และวัตถุสิ่งของ ช่วยเหลืองานอย่างเต็มที่ด้วยความรู้ความสามารถ คิดถึงส่วนรวม เป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม มุ่งให้ครูและบุคลากรเห็นความสำเร็จร่วมกัน 4) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาธารณโภคี: ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมส่งเสริมกำลังใจและมอบรางวัลที่เหมาะสม รับฟังความคิดเห็น เคารพการตัดสินใจซึ่งกันและกัน แบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้มาโดยสุจริต ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักแบ่งปัน แสวงหาทุนและแบ่งปันทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เหมาะสม 5) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักศีลสามัญญตา: ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาระเบียบวินัยของวิชาชีพข้าราชการครู ให้คำแนะนำและชื่นชมบุคลากรที่ประพฤติดี บริหารด้วยความเสมอภาค สร้างข้อตกลงร่วมกันที่ทุกคนยอมรับ และอบรมความรู้เกี่ยวกับวินัยและข้อปฏิบัติ และ 6) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักทฎฐิสามัญญตา: ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความสามารถแบบไม่มีการกีดกัน ส่งเสริมความเสมอภาค เพื่อพัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ให้บุคลากรมีแนวคิดที่ดี มุ่งสู่เป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

## องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาเชิงกลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

## เอกสารอ้างอิง

- บุญศรี ไพรัตน์. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2560, หมวด 5 มาตรา 54. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา.
- พระมหากฤษดา สิริวฑฒโน. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสารานีธรรม 6 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 2(5), 25.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 -2559) ฉบับสรุป. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. loei1.go.th.Sergiovanni,T.J., & Starratt, R.J. (1993).Supervision: A redefinition. New York: Mc Graw – Hill.